

KYSTVERKET

Beredskap mot akutt forurensning – ansvar og roller

– Vi tar ansvar for sjøvegen

INNHold:

Formål med kurset

Hva er akutt forurensning?

Det nasjonale beredskapssystemet

Den privates rolle

Kommunens rolle

Statens rolle

Formålet med kurset

Formål med kurset er å sette søkelyset på kommunal beredskap mot akutt forurensning

- Forstå de ulike roller og ansvar til involverte i arbeid mot akutt forurensning
- Få mulighet til å gjøre opp status jfr. forskriftens krav
- Identifisere eget kompetansebehov og hvordan kursserien kan hjelpe

Hva er akutt forurensning?

Om forurensningsloven

Virkeområde:

Gjelder forurensninger og avfall i det ytre miljø. Gjelder ikke for Svalbard (her gjelder svalbardmiljøloven).

Formål:

Verne det ytre miljø mot forurensning, redusere eksisterende forurensning, redusere mengden avfall og fremme en bedre behandling av avfall.

Målsetning:

Sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse.

Akutt forurensning er forurensning av betydning som inntrer plutselig og som ikke er tillatt.

Fire vilkår må være oppfylt:

- 1. Det må være «forurensning»**
- 2. Forurensningen må være «av betydning»**
- 3. Forurensningen må ha inntrådt plutselig**
- 4. Forurensningen må være ulovlig**

R. Bergström

Det nasjonale beredskapssystemet

KYSTVERKET

Det nasjonale beredskapssystemet

Det er et tredelt ansvar for beredskap og aksjonering for å bekjempe akutt forurensning som består av den private, kommunen og staten ved Kystverket.

NASJONAL BEREDSKAP MOT AKUTT FORURENSNING

Tredelt ansvar for beredskap og aksjonering

Privat virksomhet

- Beredskapsplikt mot akutt forurensning fra egen virksomhet
- Aksjonsplikt
- Bistandsplikt
- Miljødirektoratet/Statsforvalteren stiller beredskapskravene

Kommunene

- Beredskapsplikt mot mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen kommunen, jf. § 43
- Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning
- Aksjonsplikt dersom ansvarlig forurensrer ikke iverksetter nødvendige tiltak, jf. § 46
- Bistandsplikt ved statlig ledede aksjoner, jf. § 47

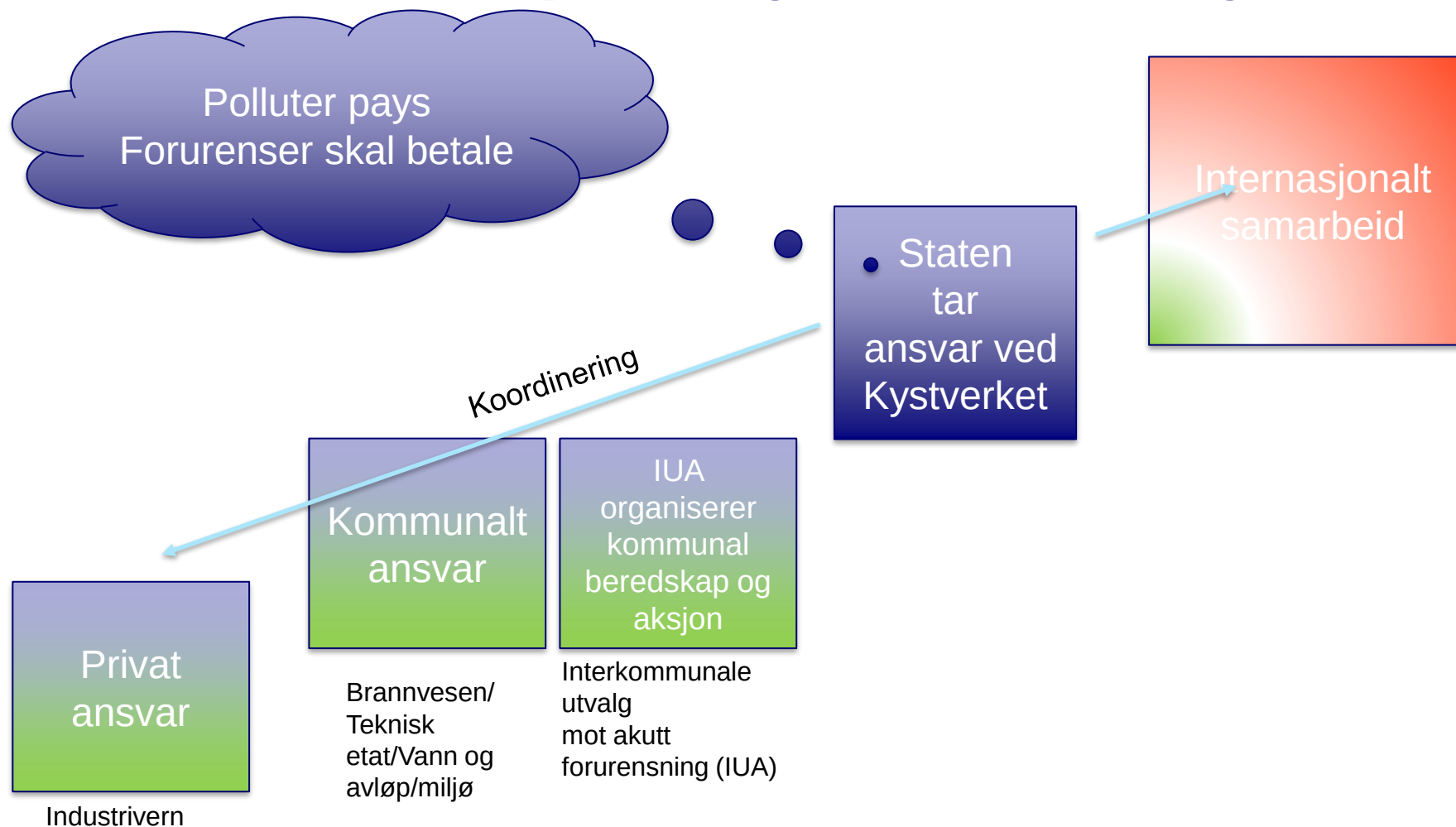
Staten ved Kystverket

- Samordningsansvar
- Beredskapsplikt mot større tilfeller av akutt forurensning, jf. § 43
- Anledning til helt eller delvis å overta ledelsen av en aksjon mot akutt forurensning, dersom det er snakk om større tilfeller, jf. § 46
 - Ikke aksjonsplikt
- Yter bistand til kommunen, jf. §§ 46 og 47
 - Råd og veiledning
 - Materiell
 - Personell

KYSTVERKET

Hvordan er beredskapen organisert i Norge?

Den privates ansvar

KYSTVERKET

Forurensningsforbudet

§ 7 første ledd

«Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11».

- Forbudet gjelder for alle
- Omfatter både aktive og passive handlinger
- Tilstrekkelig at det eksisterer fare for forurensning

Krav til privat beredskap

KYSTVERKET

- Den som driver virksomhet som kan føre til forurensning skal sørge for nødvendig beredskap overfor mulig egen akutt forurensning.
- Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til sannsynligheten for akutt forurensning og omfanget av skadene og ulempene som kan inntreffe.
- Beredskapsplaner utarbeides etter krav fra Miljødirektoratet eller statsforvalteren.

Tiltaks- og aksjonsplikten

§§ 7 annet ledd og 46

KYSTVERKET

- Ved fare for forurensning plikter den ansvarlige å sørge for tiltak for å hindre at forurensning inntre.
- Inntre forurensning skal den ansvarlige sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av forurensningen. Den ansvarlige plikter også å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av oppryddingstiltakene.
 - Kan innebære å sette naturen tilbake i den stand den var før forurensning, eksempelvis gjennom utsetting av fisk, planting etc.
- Begrensning av tiltaksplikten: «tiltak som står i et rimelig forhold til...»

Plikt til å yte bistand

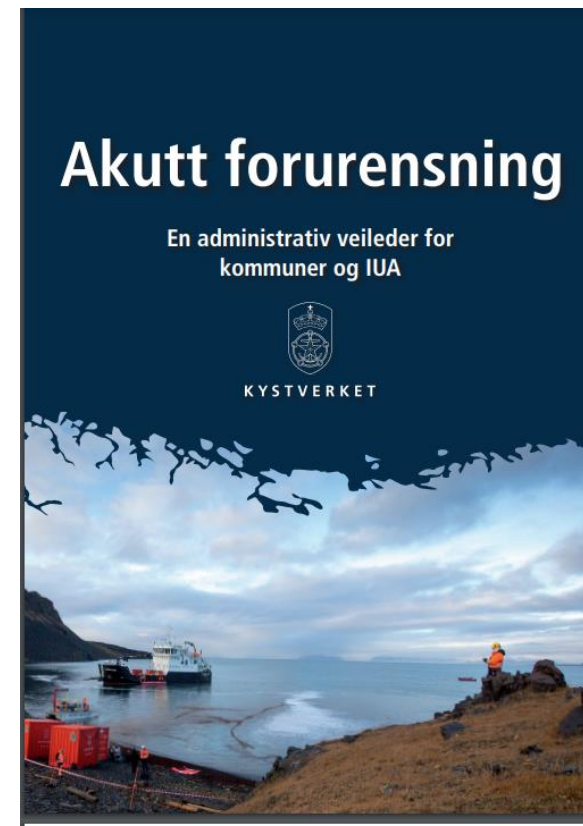
KYSTVERKET

- Ved kommunale aksjoner plikter den som har beredskapsplikt, etter pålegg fra kommunen å stille til rådighet utstyr og personell som inngår i den private beredskapen.
- Ved aksjoner som ledes av staten, plikter den som har beredskapsplikt, etter pålegg fra forurensningsmyndigheten å stille til rådighet utstyr og personell som inngår i beredskapen.
- Er det fare for meget betydelig forurensningsskade, kan enhver gis pålegg om å stille til rådighet materiell eller personell for å bekjempe ulykken.

Prinsippet om at forurensere skal betale

§ 2 punkt 5

- Generelt prinsipp nedfelt i § 2 (5): *«kostnadene ved å hindre eller begrense forurensning og avfallsproblemer skal dekkes av den ansvarlige for forurensningen eller avfallet».*
- Internasjonalt anerkjent miljørettslig prinsipp.
- Ved fartøyshendelser finnes særregler i sjøloven om reders rett til begrensning av økonomisk ansvar.

Det kommunale ansvaret

Krav til kommunal beredskap mot akutt forurensning

KYSTVERKET

- Kommunen skal etablere beredskap for å stanse, fjerne og begrense virkningen av mindre tilfeller av akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innad i kommunen.
- Etableres gjennom interkommunalt samarbeid (IUA)
 - **Den enkelte kommune skal i tillegg ha lokal beredskap som kan håndtere små hendelser**
 - Den lokale og interkommunale beredskapen skal samlet utgjøre kommunens beredskap

Kommunene skal:

- Gjennomføre en **miljørisikoanalyse**
- Utarbeide en **beredskapsanalyse** basert på miljørisikoanalyse og utvalgte **scenario**
- Den **kommunale beredskapen** mot akutt forurensning skal etableres på grunnlag av miljørisikoanalysen, beredskapsanalysen og de dimensjonerende scenarioene, og skal beskrives i en **beredskapsplan** (som utarbeides av IUA).
- Kommunens beredskap mot akutt forurensning etablert gjennom interkommunalt samarbeid skal være basert på et **enhetlig ledelsessystem**.
- Det interkommunale samarbeidet skal gjennomføre **opplæring, beredskapsøvelser og testing**.

Interkommunalt samarbeid mot akutt forurensning

- Kommunen skal delta i interkommunalt samarbeid om beredskap mot akutt forurensning (IUA)
- Det interkommunale samarbeidet skal opprettes i henhold til kommuneloven kapittel 19 eller lov om interkommunale selskaper. Dersom det interkommunale samarbeidet ikke etableres som et eget rettssubjekt, skal det pekes ut en kommune som skal ha operativt og administrativt ansvar for det interkommunale samarbeidet for en periode på minst fem år av gangen.
- Kystverket behandler søknader om endring i regiontilhørighet og regionnavn

Aksjonsplikten

§ 46 annet ledd

- Dersom den ansvarlige ikke iverksetter tilstrekkelige tiltak, skal vedkommende kommune søke å bekjempe ulykken.
- Med vedkommende kommune menes kommunen hvor ulykken inntreffer eller hvor virkningene av forurensningen viser seg, eller den kommune hvor det kan treffes tiltak for å hindre videre forurensning.
- Kommunen skal varsle statlig forurensningsmyndighet nødvendig bistand.

Bistandsplikten

§ 47 første og annet ledd

- Ved kommunale forurensningsaksjoner skal andre kommuner, etter anmodning, så vidt mulig yte bistand.
- Ved aksjoner som ledes av Kystverket, plikter kommuner etter pålegg fra forurensningsmyndigheten (Kystverket) å stille til rådighet utstyr og personell som inngår i beredskapen etter §§ 40-44.

Det statlige ansvaret

KYSTVERKET

Kystverkets rolle og mandat

- Samordne privat, kommunal og statlig beredskap
- Forurensningsmyndighet

KYSTVERKET

Statlig beredskap

- Kystverket skal ha beredskap overfor større tilfeller av akutt forurensning som ikke er dekket av privat eller kommunal beredskap.
- Typiske hendelser som Kystverket har beredskap for:

Statlige beredskapsressurser

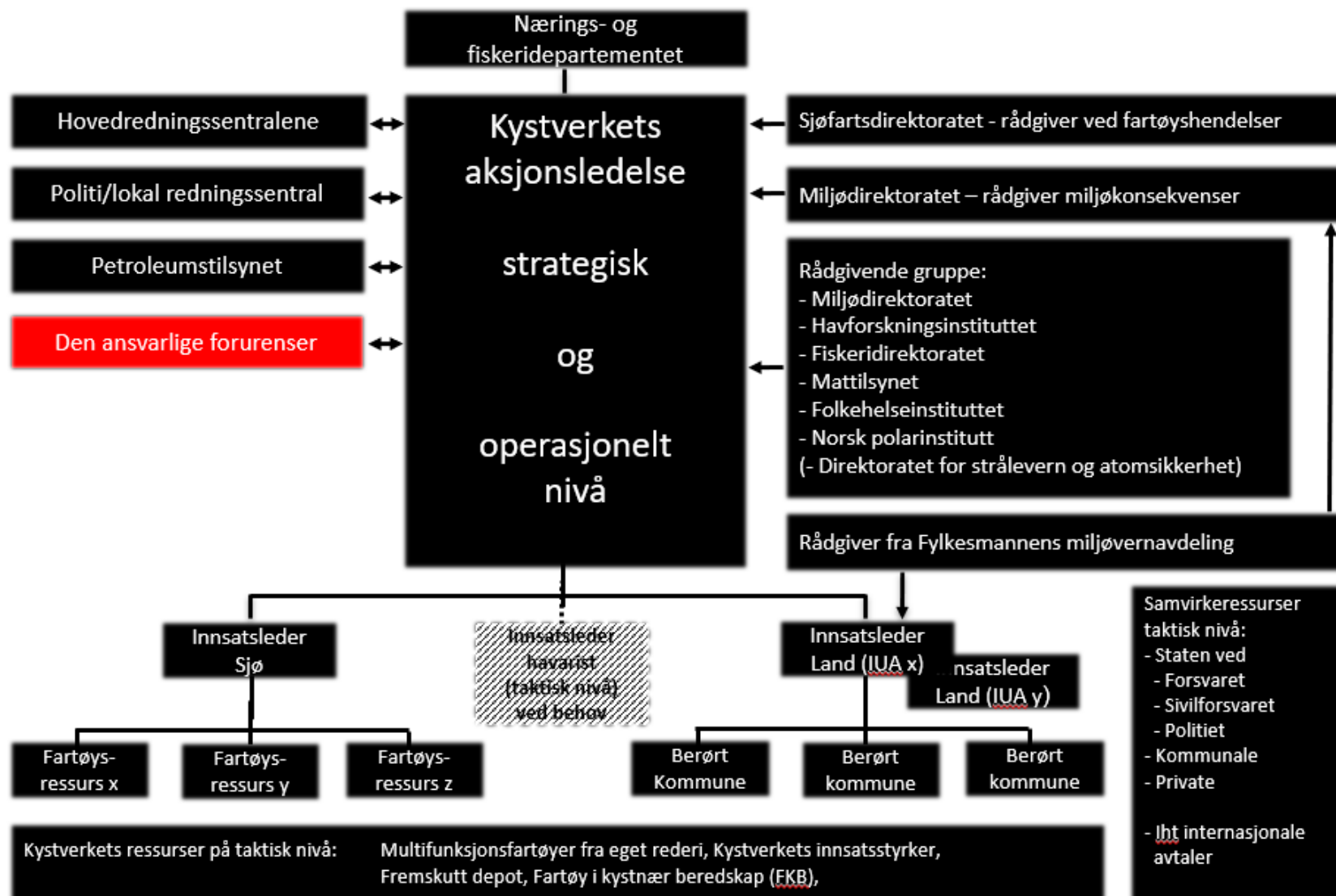
- Beredskapspersonell i hele Kystverket
- Beredskapsdepoter med oljevernutstyr og mannskap lang hele kysten
- Fartøyer i beredskap for slep av oljelenser (avtaler med sivile fartøy)
- Kystverkets egne oljevern fartøy
- Kystvaktens fartøy med slepekapasitet og med oljevernutstyr
- Satellittovervåkning, overvåkningsfly og droner
- Trent personell i regionene (IUA)
- Nasjonale og internasjonale bistandsavtaler
- Kan pålegge og mobilisere nasjonale ressurser
- 24/7 beredskapsvakt

Statlig aksjonering

- Kystverket kan overta ledelsen av aksjoner ved større tilfeller av akutt forurensning
- Kystverket vil stille krav til ansvarlig forurensner om å iverksette nødvendige tiltak.
- Kystverket vil da lede aksjonen mot akutt forurensning
 - Regional ledelse på land
 - Sjøgående operasjoner

Organisering av forurensningsaksjonen når Kystverket overtar ledelsen

Prioriteringer ved forurensningsaksjoner

KYSTVERKET

1. Liv helse
(befolkning, innsatspersonell)

2. Miljø
(naturmiljø/naturressurser)

3. Næringsinteresser
(oppdrett før andre materielle verdier)

KYSTVERKET

Statlig bistand

- Utstyr
- Personell
- Rådgivning

Oppsummering

- Tredelt ansvar for beredskap og aksjonering innenfor akutt forurensing: Privat, Kommunalt og Statlig.
- Polluter pays principle: Forurensere skal betale kostnadene ved aksjonering.
- Kommunal aksjonsplikt: Dersom den ansvarlige ikke iverksetter tilstrekkelige tiltak, skal vedkommende kommune søke å bekjempe ulykken
- Kommunal bistandsplikt: Ved kommunale forurensningsaksjoner skal andre kommuner, etter anmodning, så vidt mulig yte bistand.
- Statlig aksjonering: Kystverket kan overta ledelsen av aksjoner ved større tilfeller av akutt forurensning

KYSTVERKET

**Takk for
oppmerksomheten!**